

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060305

DOM
2024-10-24
Stockholm

Mål nr
P 6346-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-04-20 i mål nr P 8556-22, se bilaga A

PARTER

Klagande

Miljö- och byggnadsnämnden i Enköpings kommun
745 80 Enköping

Motpart

Kommanditbolaget ROMBERGA 29:6, 969769-3365
Box 44
745 21 Enköping

SAKEN

Rättseföreläggande avseende uppställda containrar på fastigheten Romberga 29:6 i Enköpings kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom och fastställer miljö- och byggnadsnämnden i Enköpings kommuns beslut den 4 maj 2022 (dnr BYGG2020-000690) att förelägga Kommanditbolaget ROMBERGA 29:6 om att vidta rättelseåtgärder avseende uppställda containrar på fastigheten Romberga 29:6 i Enköpings kommun. Åtgärderna ska vidtas inom fyra månader från denna dom.

Dok.Id 2126171

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljö- och byggnadsnämnden i Enköpings kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och fastställa nämndens beslut om rättelseföreläggande.

Till stöd för sin talan har miljö- och byggnadsnämnden huvudsakligen anfört följande. Containrarna är till största delen (80–100 procent) placerade på punktprickad mark som enligt detaljplanen inte får bebyggas. De är dessutom placerade närmare fastighetsgräns än 4,5 m. Eftersom det inte är sannolikt att bygglov kan beviljas saknas det skäl att besluta om ett lovföreläggande enligt 11 kap. 17 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Mark- och miljödomstolens dom medför en onödig kostnad för sökanden i form av en avgift för att lämna in en bygglovsansökan som inte kan beviljas.

Kommanditbolaget ROMBERGA 29:6 har förelagts att svara på nämndens överklagande men har inte kommit in med något svar.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Som underinstanserna har funnit kan containrar vara bygglovspliktiga antingen som en byggnad eller som ett upplag (9 kap. 2 § första stycket 1 PBL och 6 kap. 1 § 2 plan- och byggförordningen [2011:338]). Det är vidare utrett att de containrar som bolaget har förelagts att ta bort är bygglovspliktiga och att samtliga containrar, i vart fall till någon del, är placerade på mark som inte får bebyggas.

Av 11 kap. 20 § PBL framgår att nämnden i en sådan situation får förelägga den som äger fastigheten eller byggnadsverket att vidta rättelse, under förutsättning att det inte har förflutit mer än tio år från överträdelsen. Bolaget har vad gäller den frågan, under handläggningen hos nämnden, invänt att det stått containrar på platsen sedan 2009. Nämnden har dock hänvisat till ett flygfoto som visar att det fanns containrar i en relativt liten utsträckning på platsen 2015 och att det sedan 2017 funnits betydligt fler

containrar där. Enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning är det därmed tillräckligt utrett att överträdelsen inte är preskriberad.

Frågan är då endast om nämndens föreläggande borde ha föregåtts av ett s.k. lovföreläggande enligt 11 kap. 17 § PBL. Som nämnden har anført medför ett sådant föreläggande en kostnad för sökanden och det är därför viktigt att ett lovföreläggande inte meddelas i de fall det inte är sannolikt att bygglov kan ges. I detta fall instämmer Mark- och miljööverdomstolen i såväl nämndens som länsstyrelsens bedömning att det inte är sannolikt att bygglov kan ges för uppställning av containrar i den omfattning som nu är aktuell. Nämnden har därmed haft fog för att, utan föregående lovföreläggande, förelägga bolaget såsom fastighetsägare att flytta och ta bort containrarna. I likhet med länsstyrelsen anser vidare Mark- och miljööverdomstolen att föreläggandet är tillräckligt tydligt och preciserat samt i övrigt proportionerligt.

Mot bakgrund av att tiden för rättelseföreläggandet har gått ut ska en ny tid bestämmas. Enligt Mark- och miljööverdomstolens mening är det rimligt att bolaget får fyra månader på sig att efterkomma föreläggandet.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Anna Tiberg, Gösta Ihrfelt och Petra Bergman, referent, samt tekniska rådet Inger Holmqvist.

Föredragande har varit Elin Haubitz Man.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-04-20
meddelad i
Nacka

Mål nr P 8556-22

PARTER

Klagande

Kommanditbolaget Romberga 29:6

Box 44
745 21 Enköping

Motpart

Miljö- och byggnadsnämnden i Enköpings kommun
745 80 Enköping

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Uppsala läns beslut den 12 augusti 2022 i ärende nr 403-4051-2022, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Rättelseföreläggande att halvera antalet containrar från 600 kvm byggnadsarea till 300 kvm och att flytta in containrarna minst 4,5 m från fastighetsgränsen på fastigheten Romberga 29:6 i Enköpings kommun

DOMSLUT

Med ändring av Länsstyrelsen i Uppsala läns beslut undanröjer Mark- och miljödomstolen Miljö- och byggnadsnämnden i Enköping kommuns beslut den 4 maj 2022, BYGG 2020-000690, och återförvisar ärendet till Miljö- och byggnadsnämnden i Enköpings kommun för fortsatt handläggning.

BAKGRUND

Miljö- och byggnadsnämnden i Enköpings kommun (nämnden) beslutade den 4 maj 2022 att förelägga Kommanditbolaget Romberga 29:6 (bolaget) att vidta rättelse genom att på fastigheten Romberga 29:6 i Enköpings kommun halvera antalet containrar från 600 kvm byggnadsarea till 300 kvm byggnadsarea samt flytta in containrarna minst 4,5 meter från fastighetsgränsen då containrarna är placerade på prickmark som enligt gällande detaljplan inte får bebyggas. Bolaget överklagade beslutet till Länsstyrelsen i Uppsala län (länsstyrelsen) som avlog överklagandet.

Bolaget har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Bolaget har yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring länsstyrelsens beslut, ska upphäva nämndens beslut. Till stöd för sin talan har bolaget anfört i huvudsak följande.

Containrarna är klassade och registrerade för transporter över hela jordklotet och det är uppenbart att de inte är byggnader. Några närliggande fastigheter berörs inte av den tillfälliga uppställningen på industrimark.

Nämnden har, som det får förstås, bestritt ändring av länsstyrelsens beslut.

DOMSKÄL

I målet har mark- och miljödomstolen att pröva om nämnden har haft fog för sitt beslut om rättelseföreläggande.

Domstolen anför inledningsvis att containrar likt länsstyrelsens bedömning kan vara bygglovspflichtiga som t.ex. ett upplag enligt 6 kap. 1 § 2 punkten plan- och byggförordningen (2011:338), PBF. I förevarande fall bedömer domstolen att de aktuella containrarna omfattas av lovplikt. Vad klaganden har anfört föranleder ingen annan bedömning.

Nämnden ska pröva förutsättningarna för och behovet av att ingripa eller besluta om en påföljd enligt plan- och bygglagen (2010:900), PBL, så snart det finns anledning att anta att någon inte har följt en bestämmelse i bl.a. PBL eller föreskrifter (11 kap. 5 § PBL). Om det på en fastighet har vidtagits en åtgärd i strid mot PBL eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, får nämnden förelägga den som äger fastigheten att vidta rättelse inom en viss tid (11 kap. 20 § PBL). Om en åtgärd som kräver bygglov har vidtagits utan lov, ska nämnden i ett föreläggande ge fastighetsägaren tillfälle att inom viss tid ansöka om lov, om det är sannolikt att lov kan ges för åtgärden (11 kap. 17 § PBL).

Av praxis framgår att om det finns förutsättningar för lov ska nämnden först besluta om lovföreläggande, innan ett beslut om rättelseföreläggande fattas (se bl.a. RÅ 1995 ref. 36 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 31 oktober 2019 i mål nr P 4007-19). Frågan om huruvida bygglov kan ges i efterhand bör alltså klarläggas innan ett rättelseföreläggande beslutas. Det krävs ett uttryckligt beslut där det framgår att nämnden tagit ställning i frågan och att beslutet kan överklagas (se bl.a. Mark- och miljööverdomstolens dom den 7 februari 2022 i mål nr P 11473-20).

Av praxis framgår vidare, med hänvisning till förarbetena till 18 § i tidigare gällande lag (1976:666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m.m., vilken motsvarar 11 kap. 17 § PBL, att byggnadsnämnden inte bör avstå från att bereda ägaren tillfälle att komma in med ansökan om bygglov på grund av att det olovligt byggda avviker från vad som kan godtas i en lovprövning. Nämnden kan med stöd av 9 kap. 38 § PBL i ett efterföljande beslut om lov bestämma om skyldighet att vidta de ändringar i det utförda som behövs (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 6 mars 2023 i mål nr P 247-22 med däri gjorda hänvisningar).

Bolaget har inte beretts tillfälle att inom viss tid ansöka om lov i efterhand och det framgår inte av nämndens beslut eller handlingarna i övrigt att nämnden innan rättelseföreläggandet tagit ställning till frågan om huruvida lov kan ges i efterhand. Det ankommer på nämnden att som första instans pröva om det finns förutsättningar

för ett lovföreläggande. Eftersom nämnden inte gjort det, har nämnden inte haft fog för sitt beslut om rättelseföreläggande. Nämndens beslut ska därför undanröjas och målet återförvisas till nämnden för fortsatt handläggning.

Domstolen vill framhålla att det inte föreligger hinder mot att förena beslutet i bygglovsfrågan med ett föreläggande om att vidta rättelse (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 7 februari 2022 i mål nr P 11473-20).

Domstolen erinrar avslutningsvis om de krav på tydlighet och precision som ställs på ett rättelseföreläggande.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 11 maj 2023.

Amanda Wigren

Ylva Kvist Trelje

I domstolens avgörande har deltagit tingsfiskalen Amanda Wigren, ordförande, och tekniska rådet Ylva Kvist Trelje. Föredragande har varit beredningsjuristen Sebastian Randahl Widmark.